

## Het VVDB-bestuur bezoekt de sociale werkplek 'Onze Loods' in Horst aan de Maas. Burgemeester Ryan Palmen stelt daar het begrip 'tussenheid' voor.

Er zijn al diverse jaren verschuivingen merkbaar in de samenleving wat participatie betreft. De burger is mondiger geworden, heeft zijn eigen zeg en idee over de aanpak van bepaalde zaken. Hoe moet je je als gemeente opstellen hiertegenover? **Hoe kan de gemeente zich best verhouden tot de maatschappij?** We maken een beweging die niet meer te stoppen is. De samenleving krijgt genoeg van grote consortia (bv. inzake energie). **Burgers willen terug naar lokaal eigenaarschap.** Dat geldt ook voor het zorggebied dat nu niet meer het klassiek domein van enkel de overheid is. We willen als patiënt of mantelzorger de nodige zorg dichterbij en met mensen die we kennen. We willen het gevoel dat het om de mens gaat, weer dichtbij maken (dus zorg de-institutionaliseren)!

Horst aan de Maas is een gemeente met 16 kernen, ontstaan uit de fusie van 5 voormalige gemeenten. *Waarom zijn jullie geworden tot deze gemeente?*, luidde een vraag bij de sollicitatie voor het burgemeesterschap. Waarop Ryan Palmen antwoordde: **Om de grote maatschappelijke uitdagingen beter te kunnen invullen, te kunnen vooroplopen, grote bedrijven in transitie beter te kunnen ondersteunen.**

De Burgemeester kijkt tevreden. Hij ziet zijn 'project' om toch dicht bij de inwoners te blijven én de bedrijven te kunnen ondersteunen, sinds de vorming van de gemeente geslaagd. Al blijft het ook wel nog werken hier en daar...



Ryan Palmen: Wat we wilden, bleek bijna haaks te staan op wat de vooruitzichten waren. Inwoners zegden dan ook: dit kunnen we zelf wel beter! De verschillen in burgerinzet zijn cultureel bepaald en groot in het land. In Limburg is veel burgerkracht, dus die ook aanwenden! **Wat als we vertrouwen leggen in de samenleving? Wat als burgers zich sterk willen maken voor de eigen leefomgeving, en we hier gebruik van maken?** Gevolg: **zorg en energietransitie zijn aan het vermaatschappelijken**, dit hadden we vroeger niet durven dromen...

De overheid wordt beoordeeld op prestaties, op navolgbaar zijn dat de juiste stappen zijn gezet, enz. Dit om vertrouwen op te bouwen. Er hoeft echter niet per se aanbesteed te worden. Neem de Port of Rotterdam, de stikstofsituatie. Als 1<sup>e</sup> politieke reactie komt meteen de vraag: *wie heeft de schuld?* **Maar politici moeten loslaten.** Zaken duren soms lang maar zijn vaak zo eenvoudig op te lossen. Het gaat om gelijkgestemden vinden en samen zaken doen. En dit krijgt ook enorme navolging. Er zijn heel veel lokale talenten, mensen kunnen veel. We krijgen ook te maken met vergrijzing en afkalving van verenigingen. Veel vrijwilligers haken af bij langdurig engagement, maar willen wel andere zaken doen. **De grootste opgave is: talent inzetten waar de inwoners bij floreren.**

Hoe groot is de macht van de gemeenten in Nederland? Antwoord: altijd te weinig en vaak te veel. In Vlaanderen hebben gemeenten minder macht. Maar in Nederland is het belangrijk dat het meer aansluit bij wat de inwoners wensen.

## Van decentraliseren naar de-institutionaliseren.

Er is een evolutie zichtbaar. De overheid staat niet meer 'over' de samenleving maar is 'tussenheid' geworden en beweegt zich met 'het maatschappelijk tussenveld' in de samenleving. Over 5 à 10 jaar zal dit nog meer uitgekristalliseerd zijn. *Zijn we partner in de samenleving of zijn we overheid? Wie spreekt hier nou?* Let wel: de 'tussenheid' wil loslaten, maar bepaalde besluiten worden soms nog door de overheden genomen.

De basis van vertrouwen die we in Nederland zien, lijkt in België soms eerder een basis van wantrouwen. De Vlaamse regelgeverij dwingt soms op moeten samenwerken met een partner die je niet wenst. Veel initiatieven hebben last van de wet op regelgeving, daarom wordt dit in Nederland afgebouwd.

Er zitten natuurlijk wel spanningen op het snijvlak: welke ruimte kun je geven aan de burger? Bv. een varkenshouderij die zichzelf gaat controleren met enkel regelmatig steekproeven, is dit ok? Het beste is de zaken door burgers laten controleren: *Buurtbudgetten* kun je best samen beheren.

Bedenk als bestuur: ***Gaan we een beslissing over u nemen of met u?*** Misschien moeten we vooraf nog iets regelen voor we een goed gesprek kunnen voeren? En zo de enorme teleurstelling vermijden als bv. een groot budget finaal niet toegekend kan worden na lang nadenken over een project...

**Steeds meer de rol van tussenheid proberen voeren, dat geeft een enorme kracht. Dit is de route die je als gemeente moet gaan! Het vergt wel bestuurlijke moed om tussenheid te zijn i.p.v. overheid, om te durven loslaten.**

Het gaat vaak over een 'cultuur'. *America Left* is een hele onderneming met kleine burgerbegroting. De macht moet uitvoeringsmacht worden.

Burgemeester Palmén was 7 jaar wethouder in een zuidelijker gelegen gemeente waar mensen hard, vuil werk leverden in de mijn. Hij leerde daar een en ander. Men begrijpt vaak de waarde niet van het feit dat alles er is...

**Eigenaarschap, de zin om iets te doen voor de gemeenschap, is belangrijk!** Dit is er niet overal. De private markt duikt meer en meer op als speler, met alle gevolgen van dien. In welke mate worden processen hierdoor beïnvloed? **Daarom is het belangrijk om zelf meer de regie in handen te nemen inzake de primaire levensbehoeften.**

**Tip aan lokale besturen:** vul bepaalde voorwaarden goed in. Begin bij iets wat kan slagen en zoek mensen in wie je vertrouwen hebt.

Start met laaghangend fruit plukken. Soms is er gewoon een ander klimaat, bv. een dorp van forenzen is minder betrokken. Zoek mensen die hun nek willen uitsteken! Het gegroeide vertrouwen kun je daarna ook politiek versleutelen.

En Vlamingen moeten niet te bescheiden zijn, het burgerbudget bv. is in Antwerpen uitgevonden.

